

Elitridsport som en paus från barnen?

En undersökning av könsstereotyper i dagspressens rapportering av ridsport

Petra Andersson & Susanna Radovic

Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, Göteborgs universitet

Publicerad på Internet, www.idrottsforum.org/articles/yttergren/andersson_radovic/andersson/radovis110608.html (ISSN 1652-7224), 2011-06-08

Copyright © Petra Andersson och Susanna Radovic 2011. All rights reserved. Except for the quotation of short passages for the purposes of criticism and review, no part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the author.

Under decennierna strax efter andra världskriget ägde en genomgripande mentalitetsförändring rum, främst i västvärlden, och framför allt bland ungdomsgenerationerna, i takt med att 1950-talets allt stramare sociala normer cementerades. Idéer om alternativa tanke- och levnadssätt växte fram, inte minst bland universitetsstudenter, och etablerade sanningar om samhälle och mänskliga relationer ifrågasattes. I denna fruktbara jordmån för nytänkande började kvinnans ställning i samhället att skärskådas ur ett kritiskt perspektiv. Ett centralt verk i det här sammanhanget, Simone de Beauvoirs *Le Deuxième Sexe*, kom ut 1949, men det var först med den engelska översättningen 1953 som hennes kritik av kvinnans plats i samhället genom historien fick ett bredare genomslag och stimulerade kvinnor att ifrågasätta en rad förgivettagna föreställningar om kön och genus. Det skulle ändå dröja tio år innan Betty Friedans *The Feminine Mystique* kom ut och kickade igång den andra feminismvågen, varigenom *women studies*, och senare *gender studies* blev ett accepterat och etablerat forskningsfält, både form av inriktningar inom andra akademiska discipliner och som en egen disciplin.

I Sverige har *gender studies* som akademisk forskningsdisciplin så småningom fått beteckningen genusvetenskap, efter att först ha kallats kvinnovetenskap. Namnbytet markerar att såväl teori som forskningsfokus förändrats, i takt med att man fått bättre grepp om dels hur kön konstrueras och dels om mannens roll i de processerna. Till den utvecklingen hör också insikten att identitet konstrueras inte bara av kön utan också av klass, etnicitet, sexualitet, lokalitet, etc., tankegångar som till dels kan kopplas till det som kallas den tredje feministiska vågen. Genusvetenskaplig forskning idag är synnerligen diversifierad; utöver forskningen vid de genusvetenskapliga institutionerna bedrivs empirisk forskning inom en rad discipliner, vilket framgår av forumets mer om-sida för idrott och genus. En inriktning som finns representerad där är studier av kopplingen mellan idrott, medier och genus, en nog så naturlig forskningsinriktning med tanke på att idrottsrörelsen fortsatt uppvisar en traditionell könsmaktsordning som, när den i medierapporteringen förstärks av medias egen könsmaktsordning, reproducerar snedvridna föreställningar om idrott och kön. Ridsporten är särskilt intressant i detta sammanhang eftersom den är den största sporten bland flickor, samtidigt som ridsporttävlingar är helt könsintegrerade. Göteborgsfilosoferna Petra Andersson och Susanna Radovic undersöker hur ridsport redovisas i ett antal dagstidningar åren 2005 till 2007, och mera precist hur manliga och kvinnliga ryttare representeras. Finns det systematiska skillnader mellan könen? Domineras rapporteringen av könsstereotypa föreställningar? Eller är rapporteringen könsneutral på ett sätt som motsvarar könsintegrationen inom tävlingsverksamheten.

1. Introduktion

Ridsport¹ är en av de största idrotterna i Sverige om man ser till antalet aktiva utövare. Ridning är den största sporten bland flickor och den näst mest populära ungdomssporten totalt sett. Ridsportförbundet hade år 2005 runt 196 000 medlemmar (Riksidrottsförbundet 2006).² Trots detta ges sporten ett förhållandevis litet utrymme på dagspressens sportsidor (Andersson 2003). I en studie utförd på Svenska Ridsportförbundets uppdrag visar Josefin Eriksson och Tova Norblad att endast drygt en procent av utrymmet på sportsidorna ägnas åt ridsport (Eriksson & Norblad 2009). Tidigare undersökningar visar att det finns ett starkt samband mellan mediabevakning och andelen manliga utövare inom en idrottsgren (Wickman 2006, Jarlbro 2006, Shiflett & Revelle 1994, Koivola 1999). Ju färre män som utövar en given idrottsgren, desto mindre uppmärksamhet får den i media. Det är därför i sammanhanget intressant att notera att cirka 85 procent av medlemmarna i Ridsportförbundet är kvinnor. En inte alltför vågad hypotes i sammanhanget är att ridsportens marginalisering i media har att göra med att den är så kraftigt kvinnodominerad.³ Den bristfälliga uppmärksamheten kan alltså ses som en jämställdhetsfråga.

Ett sätt att tala om jämställdhet är att skilja mellan *formell och reell jämställdhet*, respektive *kvalitativ och kvantitativ jämställdhet*. Formell jämställdhet innebär att lagar och regler, styrdokument, policydokument et cetera är könsneutralt formulerade, det vill säga formuleringarna gynnar varken män eller kvinnor, eller gör skillnad mellan könen på annat sätt. Ridsporten är i denna mening att betrakta som jämställd. Ridsporten skiljer sig från de flesta andra idrotter genom att tävlingarna är helt könsintegrerade; män och kvinnor tävlar mot varandra på lika villkor.

Formell jämställdhet i form av könsneutrala regler innebär dock ingen garanti för reell jämställdhet. Formuleringar om att kvinnor och män ska ha samma möjligheter innebär inte automatiskt att de har det i praktiken. Det skulle, trots ett jämställt regelverk, till exempel kunna vara så att kvinnor har svårare att få sponsorer och därmed ekonomiska förutsättningar att utöva sporten, eller att man kan finna systematiska skillnader i hur kvinnliga respektive manliga ryttare bedöms i dressyr (som är en bedömningssport). Det finns dock ingenting, så vitt vi vet, som tyder på att det skulle vara så.

Kvantitativ jämställdhet handlar om en jämn numerär fördelning av kvinnor och män i ett givet sammanhang, medan kvalitativ jämställdhet handlar om att kvinnor och män har samma inflytande i det aktuella sammanhanget. Om vi applicerar detta på mediebevakningen av ridsport så är det faktum att ridsport får relativt lite utrymme i pressen en fråga om kvantitativ ojämställdhet, då majoriteten av de som intresserar sig för ridsport är tjejer och kvinnor. Den kvalitativa jämställdhetsaspekten skulle här kunna ta sig uttryck genom att kvinnliga respektive manliga ryttare systematiskt beskrivs på olika sätt, vilket är vad vår studie syftar till att undersöka.

1 Svenska Ridsportförbundet organiserar disciplinerna hoppning, dressyr, fälttävlan, körning, distansritt, voltige och gymkhana. Hoppning, dressyr och fälttävlan är de största av dessa. Vår studie behandlar inte trav- och galoppssporterna, vilka inte heller är medlemmar av Svenska Ridsportförbundet.

2 Enligt ridsportförbundets hemsida ligger medlemsantalet alltså närmare 200 000 medlemmar. <http://www3.ridsport.se/Svensk-Ridsport/Varfor-medlem/>, (100721).

3 På elitnivå är könsfördelningen visserligen jämnare än vad den är i breddidrotten i Sverige. Hoppning som är den största grenen har en ganska jämn könsfördelning i eliten, fälttävlan är starkt kvinnodominerad och könsfördelningen inom dressyreliten är relativt jämn (Ridsportens rankinglistor 2009, http://www.ridsport.se/svrf2000/termin/Rpt_Toppryttare.asp).

Enligt teorin om genuskontrakt upprätthålls ojämställdhet delvis genom att vi betonar och även konstruerar skillnader mellan könen (Hirdman 2001). För att legitimera att män är överordnade kvinnor upprätthålls föreställningar om att män och kvinnor är väsentligen olika, där det som uppfattas som manligt också är överordnat det som betraktas som kvinnligt. Sådana föreställningar reproduceras bland annat genom hur kvinnor och män beskrivs i media. Medieforskarna Monika Djerf-Pierres (2003) och Monica Löfgren-Nilssons (2007) respektive undersökningar visar att föreställningar om kön präglar journalistiken. Män förknippas till exempel oftare med offentligheten medan kvinnor förknippas med hem och familj.

Jan Wickman (2006) visar att de kvinnodominerade sporterna marginaliseras i media och att män och kvinnor representeras i samband med de sporter som anses lämpliga för deras kön. Nathalie Koivola (1999) har undersökt i vilken utsträckning människor i allmänhet uppfattar olika idrotter som maskulina, feminina eller könsneutrala. Ridsport ses av majoriteten som en feminin sport. Nu har denna undersökning visserligen 10 år på nacken, men det finns anledning att tro att man skulle få samma resultat i dag, inte minst eftersom den överväldigande majoriteten av ryttare är kvinnor.

Vår studie utgår alltså från att ridsporten är att betrakta som feminint genuskodat. Män som rider kan därför ses som ett slags könsöverskridare, då de som ryttare överskrider gränserna för vad som anses manligt. Håkan Larsson påpekar att normerna utmanas då könsgränser överskrids, vilket enligt honom ”inte sällan väcker en sorts misstanke om sexuellt avvikande” (Larsson 2003). Larsson skriver att det till exempel gäller för kvinnliga fotbollsspelare, eftersom fotboll är maskulint genuskodat. På grund av detta, menar Larsson, framställs framgångsrika kvinnliga fotbollsspelare ofta tillsammans med det han kallar normalitetsalibi. Normalitetsalibits funktion är att säkerställa den normalitet som hotas av att personen utövar en könsöverskridande idrott. Normalitetsalibin kan se ut på flera olika sätt. Annica Alvé (2007) beskriver användandet av normalitetsalibin som att personen heteronormaliseras. Det sker genom att man till exempel låter det framgå att manliga ryttare är förtrogna med utpräglat maskulint genuskodade företeelser, såsom ishockey och bodybuilding. Genom detta heteronormaliseras den manlige ryttaren så att det blir mer sannolikt att han accepteras som en maskulin (heterosexuell) man trots att han utövar en feminint genuskodat idrott.

Att systematiskt beskriva kvinnliga idrottare främst som mödrar och/eller vackra, medan manliga idrottare beskrivs som kraftfulla och kompetenta inom sin sport, är ett sätt att placera kvinnliga idrottares status som idrottare och vikten av deras prestationer under manliga idrottare och deras prestationer. Jeffrey Seagrave m. fl. (2006) beskriver hur genussystemet på det här sättet reproduceras i sportmedia. Seagrave visar hur kvinnors idrottande på olika sätt marginaliseras, till exempel genom:

- (i) estetisering, vilket innebär en tendens att trivialisera idrottskvinnors sportsliga aktivitet genom att istället fokusera på deras utseende,
- (ii) ungdomsidealisering som innebär att man infantiliserar kvinnor som sportar. Det kan ske genom en omotiverad fokusering på egenskaper eller relationer som förminskar deras vuxenstatus, till exempel genom att man betonar deras relationer till sina föräldrar, eller partners.

- (iii) den kvinnliga särarten upprätthålls även genom hur man språkligt fokuserar på olikheter mellan könen. Den språkliga konstruktionen av olikhet tar sig ofta subtila uttryck; genom olika förväntningar på kvinnor och män i termer av fysik, olika beskrivningar av framgång och misslyckanden, maskulinisering av män i kvinnodominerade sporter samt fokusering på kvinnors privatliv istället för deras idrottsliga prestationer.

Det finns inte mycket forskning om hur ridsporten framställs i media ur ett genusperspektiv. Det som finns består i stort sett av studentuppsatser samt enstaka artiklar i olika ämnen. Sammantaget kan man dock säga att merparten av dessa arbeten tyder på att en ganska nedlåtande syn på tjejs utövande av ridsport förekommer på många håll, inte enbart på sportsidorna i dagstidningarna (Andersson 2011).

Mycket tyder på att hela fältet *ridsport* är underutforskat och i synnerhet ur ett jämställdhetsperspektiv. Några undantag i nordiska sammanhang utgörs av Susanna Hedenborgs bok om galoppsport från 2008 och hennes artikel *Unknown soliders and very pretty ladies: Challenges to the social order of sports in post-war Sweden* (Hedenborg 2009), samt Hege Johansens artikel: *Kjønnssegregering i norsk sprangridning: Få kvinner på topp, mange på bunn* från 2009. Ur ett genusperspektiv är ridsporten intressant att studera då den, som tidigare nämnts, skiljer sig från de flesta andra idrotter genom att tävlingarna är helt könsintegrerade; män och kvinnor tävlar mot varandra på lika villkor.⁴ Medan många andra idrottsgrenars tävlingsregler och -klädsel tenderar att betona skillnader mellan könen,⁵ så är tävlingsreglerna liksom klädseln likadan för båda könen inom ridsporten.⁶ Ridsportens tävlingar kan alltså betraktas som ett inom idrotten nära nog unikt exempel på en formell jämställdhet. Det faktum att ridsporten är jämställd i detta avseende skulle kunna avspeglats på ridsportsjournalistiken på två olika vis. Antingen genom att även beskrivningar av ridsport är jämställd, eller det motsatta; att just det faktum att män och kvinnor tävlar mot varandra inom ridsporten kan göra det än viktigare att betona skillnader mellan könen i ridsportjournalistiken. Den senare hypotesen stöds till exempel av Hedenborgs observation, att könsskillnader inom ridsport tenderar att framhållas just eftersom ridsporten inte är könssegrerad på tävlingsnivå (Hedenborg 2009). Mot bakgrund av detta är det intressant att se om ridsportjournalistiken är att betrakta som reellt jämställd eller inte.

2. Metod

Föreliggande undersökning inbegriper en kvalitativ innehållsanalys av hur ridsportens utövare beskrivs i tryckt dagspress under åren 2005-2008 i syfte att se hur ridsporten och dess

4 Ett undantag är voltige, där könssegrerade klasser är det vanliga. Detta är dock en mycket liten gren inom ridsporten, och den liknar på många sätt gymnastik mer än den liknar ridning.

5 Inför OS 2012 då damboxning för första gången blir en OS-gren, har man beslutat att damerna ska bära kjol. (Muntlig uppgift från före detta proffsboxaren Bettan Andersson.)

6 En intressant detalj i sammanhanget är att problem kring könstillhörighet liknande dem som utspelat sig kring friidrottaren Caster Semenya rimligtvis inte skulle kunna uppstå inom ridsporten, tack vare att man inte skiljer mellan herr- och damklasser.

utövare framställs med avseende på ett antal genusrelaterade aspekter.⁷ Mot bakgrund av de tidigare studier som har gjorts av sportjournalistikens reproduktion av stereotypa bilder av kvinnligt och manligt, har vi valt att koncentrera oss på följande frågor:

1. Hur, om alls, framhålls ryttarnas kön i texterna?
2. Skiljer sig beskrivningar av kvinnor och män åt med avseende på vilka känslouttryck de tillskrivs?
3. Hur beskrivs ryttarna i relation till sina partners, barn och föräldrar, samt i relation till sina tränare? Kan man se skillnader i hur män respektive kvinnor beskrivs med avseende på detta?
4. Kan man se tendenser till maskulinisering av män och/eller feminisering av kvinnor?

Urvalet av tidningar inkluderar de största dagstidningarna i landet och några lokaltidningar. Tidningarna har alla sina spridningsområden i hästtäta områden, då vi antog att det ökar benägenheten att alls skriva om ridsport, vilket i sin tur genererar undersökningsmaterial.

Artiklarna i vår undersökning är skrivna av förhållandevis få journalister. Alla som intervjuas eller på annat sätt förekommer i artiklarna är personer som har någon slags roll inom den svenska ridsporteliten. Ridsporteliten består av utövare från flera olika grenar, men är trots det ganska liten. Eftersom man kan utöva ridsport under en ganska stor del av livet, jämfört med flertalet andra idrotter, är också omsättningen i ryttarelite ganska låg.

De journalister som skriver om ridsport är alltså få, och de personer som intervjuas av dessa journalister är också få. Detta kan ses som något problematiskt för vår studie. På grund av det ringa antalet aktörer finns det skäl att tro att ryttarna, andra inblandade och journalisterna är ganska väl bekanta med varandra vilket kan påverka innehållet i rapporteringen, till exempel genom att gestaltningen av vissa ryttare blir mer familjär än andra. Även från ett läsarperspektiv upplever man av samma skäl snart en viss "familjaritet" med såväl journalisterna som de intervjuade. På grund av detta har vi valt att betrakta artiklarna som *texter som handlar om ridsport*. Vi knyter alltså inte de olika uttalandena till specifika individer (vare sig till de skrivande journalisterna eller till de citerade utövarna) på analysnivå, och vi gör inte analytisk skillnad mellan löpande text och citat i texterna, eftersom det ligger ett journalistiskt urval bakom såväl vad som står i den löpande texten som hur de intervjuade citeras. Vi försöker därigenom undvika att våra tolkningar blir tolkningar av de *individer* som förekommer i texterna, och istället blir tolkningar av just *texterna*, vilka sammantaget hanterar genusaspekter på vissa sätt snarare än andra. Detta eliminerar inte problemet, men förhindrar förhoppningsvis att ytterligare en tolkning, nämligen vår egen, blir alltför styrd av vår kunskap om de inblandade personerna, både ryttare och skribenter.

Ytterligare ett förhållande som påverkar resultatet av undersökningen är att flertalet av artiklarna i vårt urval är ganska korta, det handlar om korta referat samt ibland någon kort kommentar om stämningen vid tävlingsplatsen eller vädret vid tidpunkten. Resten av materialet består av mer utförliga artiklar, där intervjuer och annat återfinns. I praktiken är vårt undersökningsmaterial alltså inte så stort som man hade kunnat önska, trots att det spänner

---

7 *Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten, Sydsvenska Dagbladet, Katrineholms-Kuriren, Svenska Dagbladet, Boråstidningen, Eskilstunakuriren, Kristianstadsbladet.*

Vi vill tacka ridsportsjournalisterna Ingalill Löfgren och Anki Yngve för intressanta diskussioner om våra tolkningar.

över flera dagstidningar under flera års tid. Detta får ses som ett resultat av det som Eriksson & Norblad (2009) visat; ridsporten är underrepresenterad på dagstidningarnas sportidor.

3. Resultat

3.1 Betoning av kön

I vårt material framgår de intervjuade eller omnämnda personernas kön vanligtvis av deras förnamn, i alla fall för en svenskspråkig läsare. Trots detta är det vanligt med uttryck som på olika sätt informerar om ryttarens kön, som till exempel *Norrköpingstjejen* och *Skåne-pågen* som ett sätt att presentera ryttaren för läsarna.

En som snart tas emot i Holland är dock Sparreholmstjejen Emelie Brolin. (*Eskilstunakuriren* 080227)

16-åriga Åhustjejen Elin Aspås svarade för en knallsensation när ponny-EM avslutades i Avenches i Schweiz. (*Kristianstadsbladet* 080728)

Epitet som dessa kan ses som ett sätt att betona kön, men de tillför ju också en saklig information av könsneutralt slag, nämligen var den aktuella ryttaren bor. I några fall förekommer också könsepitet som endast fyller funktionen att förtydliga och poängtera ryttarens kön utan att tillföra någon annan information. Exempel på detta är:

Han satt majestätiskt på Briars hästrygg och lyfte på hatten när han tog emot publikens stående ovationer. Jan Brink var midsommarhelgens stora segerherre då SM i dressyr för första gången avgjordes på Ericssberg. ...//... ...Brink som var ensam herre i finalen. (*Katrineholms-Kuriren* 050627)

På några få rader betonas här dressyryttarens könstillhörighet med hjälp av inte mindre än fyra utpräglade maskulint kodade uttryck. I en annan artikel sägs en manlig ryttare vara "karl för sina stövlar" (*Svenska Dagbladet* 071202). Denna typ av uttryck, som betonar maskulinitet, förekommer betydligt oftare i vårt material än motsvarande uttryck för att betona kvinnligt kön och femininitet. Här följer ett liknande exempel:

Snart 50 år, en hästkarl ut i fingerspetsarna. (*Göteborgs-Posten* 070817)

Att frågan om vad ryttarna har för kön är viktigt kan även illustreras genom följande citat:

För första gången på länge kommer det svenska laget att bestå enbart av manliga ryttare. Rolf-Göran Bengtsson, Peter Eriksson, Peder Fredricson och Royne Zetterman. (*Sydsvenska Dagbladet* 060708)

3.2 Känslo uttryck

Vi hade förväntat oss fler och mer framträdande skillnader vad gäller vilka ord som används för att beskriva ryttare av olika kön och med avseende på vilka känslor de tillskrivs. Skillnaderna visade sig vara mindre än vi hade förväntat oss. Till exempel presenteras både män och kvinnor ganska ofta i texterna som *leende* eller *glada*. Exempel på detta är formuleringar i stil med ”säger 48-åriga Royne Zetterman med ett leende” (*Dagens Nyheter* 061204), och ”en glad Zetterman” (*Göteborgs-Posten* 070326).

Ett av ganska få undantag är att uttrycket *bister* i vårt material används enbart om män, som till exempel ”säger han med en bister klang i rösten.” (*Dagens Nyheter* 071022) Vid sökning på internet (Google) ger uttrycket ”sa han bister” 975 träffar mot 565 träffar för uttrycket ”sa hon bister”, vilket kan antas tyda på att *bister* är maskulint genuskodat i svenskt språkbruk.

Genomgående uttrycker texterna att ryttarna har ganska starka känslor för sina hästar, och relationen mellan människa och häst liknas många gånger vid kärleksrelationer. Detta gäller oavsett ryttarnas kön och ålder.

Kärlekshistorien mellan Cecilia och Ruby Glow har bara börjat. De har bara varit tillsammans i knappt tre månader. Men kärleken mellan Cecilia Hansson och Ruby Glow har redan hunnit blomstra. ...//... – Direkt när jag såg honom i stallet så tänkte jag ”honom ska jag ha”. (*Katrineholms-Kuriren* 040625)

– Det märks tydligt hur hon [hästen] trivs inne på banan, säger Emma med ett leende. ...//... – vi tycker väldigt mycket om varandra. Det tror jag är den största förklaringen till varför det går så bra. Finns ingen kemi spelar det ingen roll hur bra hästen eller ryttaren är. (*Dagens Nyheter* 070703)

En manlig ryttares långa tid tillsammans med sin häst jämförs med ett äktenskap:

– Det är som ett äktenskap. Vi känner varandra väldigt bra, säger Brink och tittar på sin ögonsten. Och han svarar med att klia sin mule mot Brinks haka, precis som om han fattade vad hans ryttare sa. (*Sydsvenska Dagbladet* 080714)

Även när det gäller att uttrycka känslor för hästarna i andra termer än just kärlek är skillnaderna mellan manliga och kvinnliga ryttare små eller inga. Det är vanligt att ryttarna betonar sina hästars stora kvaliteter, och när det går dåligt på tävling lägger de oftast skulden på sig själva.

En helt fantastisk häst, säger Helena och ler stort efter sin felfria runda... (*Dagens Nyheter* 070816)

Här förklarar ett par manliga ryttare sina framgångar:

Min häst...//... Hon var helt fantastisk. (*Göteborgs-Posten* 080426)

– Det är inte svårt att vinna när man har en sådan här fantastisk häst... (*Göteborgs-Posten* 070722)

Andra känslor som relativt ofta skildras i texterna handlar om tävlingsnerv. Även här är skillnaderna mellan hur män respektive kvinnor beskrivs små eller inga. Så sägs till exempel en mycket rutinerad manlig ryttare vara öppen med sin nervositet:

...[han är] inte heller ett dugg rädd för att blotta sin ångest inför en mästerskapsritt. (*Göteborgs-Posten* 070817)

En var för nervös för att kunna äta. En annan undrar varför han utsätter sig för påfrestningarna. ...//... Det snackas mycket om hyperkänsliga och lynniga hästar, mindre om de många darrande asplöv till ryttare som kliver upp i sadeln med uppdraget att föra djuren framåt och uppåt. Ännu mera sällan kommer erkännanden som de här: – Jag var tvungen att få i mig lite mat, klarade inte att äta innan jag skulle hoppa. Jag var för nervös, säger Helena Lundbäck... (*Göteborgs-Posten* 070817)

Då en manlig ryttare sägs vara arg inför en tävling korrigeras det till att han är nervös:

– Han är som bäst när han är arg och går omkring och småmuttrar. [Den manlige ryttarens replik:] – Arg? Jag? Det var fel. Jag var nervös. Det är jäkligt jobbigt innan man ska hoppa. Jag går omkring och tänker ”Ska det behöva vara så här varje dag? Vad gör jag det här för?” (*Göteborgs-Posten* 070817)

Jag kommer säkert att vara nervös, men jag tänker försöka njuta av situationen. Det är det här man kämpar för, säger han. (*Dagens Nyheter* 060827)

Det kommer att vara väldigt nervöst att sitta och titta imorgon. Värre än att rida själv, säger Tinne Vilhelmsson. (*Dagens Nyheter* 060823)

Känslor som dessa förekommer i vårt material på ett sätt som inte förefaller bidra till att göra skillnad mellan män och kvinnor. Även riktigt starka känslouttryck som tårar och gråt tillskrivs personer av båda könen:

Tårarna rann över [ordföranden i Ridsportförbundets] kinder när han avtackades. (*Dagens Nyheter* 070528)

Svenska förbundskaptenen Elisabet Lundholm grät glädjetårar. (*Dagens Nyheter* 070708)

Pressen att prestera förekommer då och då i materialet, men egentligen endast vid ett tillfälle på något könsstereotypt sätt:

Igår red Malin Baryard Johnsson allra sist i laget. Hon hade stor press på sina små axlar. ...//... Felfritt var ett måste för att Sverige skulle gå vidare... (*Göteborgs-Posten* 060831)

3.3 Förhållanden

Ridsport är en mycket tidsslukande idrott då den innebär en mängd arbete utöver själva träningen (i form av skötsel av hästen på olika vis) samt många tävlingshelger på bortaplan jämfört med de flesta andra elitidrotter. Det räcker inte för en elitryttare att hålla sig själv och sin häst i bästa kondition, ryttaren måste också ha flera hästar i varierade åldrar under träning för framtiden. Tävlingsdeltagande är en viktig del av de yngre hästarnas utbildning vilket gör att ryttare tävlar mycket, bland annat på särskilda unghästtävlingar. De krav som ridsport på elitnivå ställer på sina utövare stämmer alltså inte särskilt väl överens med vad en stereotyp roll som dotter, fru eller mamma i en familj kräver av kvinnor. I texterna framträder ett mönster där de kvinnliga ryttarna vävs in i sina respektive familjesfärer i betydligt högre grad än vad som är fallet med de manliga ryttarna. Detta resultat stämmer överens med vad som observerats när det gäller rapportering av andra idrotter (Seagrave, 2007). Vi ser också i materialet hur män och fäder, snarare än kvinnor och mödrar, framstår som överordnade och auktoriteter. I nedanstående citat finner vi en man som ger upp den egna ryttarkarriären till förmån för sin kvinnliga partners dito, men istället blir han på sätt och vis hennes överordnade, som tränare och rådgivare och som den som kan se vilken kapacitet en häst har:

Vid sin sida har Lotta Michael som så småningom blir hennes make. Åren går och Michael väljer att avsluta sin egen karriär som hoppryttare. I stället blir han Lottas rådgivare och tränare. ...//... Han inser att Calibra är en häst med stor kapacitet. (*Dagens Nyheter* 080309)

I samband med tävlingsnervositet får en kvinnlig ryttare hjälp av sin partner att somna genom yogaövningar. Här är det pojkvännen som tar över ansvaret för situationen:

Strax efter midnatt natten till onsdagen insåg Helenas pojkvän ...//... att något måste göras för att lugna flickvännen... (*Dagens Nyheter* 070816)

I båda fallen handlar det alltså om idrottskvinnor som presterar på internationell nivå, och som framställs som beroende av sina manliga partners för att klara av sina idrottsprestationer.

3.4 Föräldraskap

I vårt material är föräldraskapet en punkt där framställningen av män respektive kvinnor skiljer sig mycket åt, detta gäller både ryttarna som föräldrar och ryttarna i relation till sina egna föräldrar. Manligt föräldraskap skildras till exempel genom en far till tonårssöner, som själva tävlingsrider på hög nivå för sin ålder:

Jag vill att mina söner ska få möjlighet att uppleva saker med honom [hästen Isaac], säger Royne, vars söner Daniel och Alexander båda är lovande ryttare. (*Dagens Nyheter* 071130)

Han satsade på sig själv och sin egen ridning, samt utbildning i samma bransch för sönerna Daniel, 22, och Alexander, 17. De är kanske Sveriges mest lovande unga ryttare. Lägg till att pappa kan ta fram rätt hästar. (*Dagens Nyheter* 060902)

En kvinnlig förälder till ridande tonåringar beskrivs helt annorlunda, trots egen bakgrund som ganska framstående ryttare. Denna förälder har slutat rida, och framställs här som den som underlättar ridningen för de övriga familjemedlemmarna.

Aisling, mamman, kommer ursprungligen från Irland och har tävlat i hoppning, men också i fälttävlan och har träningsridit galopphästar. Hon är navet i familjen ...//... Hon har även skött markservicen när pojkarna åkt runt på tävlingar. (*Sydsvenska Dagbladet* 071209)

Ett likartat förhållande kan ses i följande citat, där en kvinnlig ryttare har sin mamma till hjälp med administrationen:

– Jag har haft fantastisk support från familjen, annars hade det inte fungerat. Samarbetet inom familjen har fortsatt på ett lyckosamt sätt. [Den kvinnliga ryttaren] tar hand om hästarna som finns inackorderade på gården och mamma Marie sköter allt det administrativa från sin villa intill stallet. (*Borås Tidning* 080315)

Kvinnligt föräldraskap skildras också genom ett par småbarnsmödrar. Medan manligt föräldraskap ovan skildras närmast som en tränarroll och ett kamratskap, framställs kvinnligt föräldraskap som betydligt mer vårdande och som en betydligt större del av den kvinnliga ryttarens engagemang och personlighet. Den framstående kvinnliga tävlingsryttaren skildras som om hennes verkliga uppgift är hennes föräldraskap, medan ridningen blir till något hon kan ägna sig åt när hon är ”ledig”.

– Jag är mamma i första hand nu, och först när min son Alvar är på dagis är jag ledig och kan vara ryttare. (*Göteborgs-Posten* 070222)

Det märks att Malin har fått en tydlig struktur i sitt liv och att det har gett henne en känsla av trygghet. Hon har till och med blivit av med ryggproblemen som plågat henne i flera år. (*Dagens Nyheter* 070222)

När Sydsvenskan träffar världsstjärnan inför tävlingarna i Flyinge har hon fullt upp med att vara mamma. Drygt sex månader gamla dottern Ava Eden ska ha välling och snart treåriga sonen Yannick är överallt samtidigt kring bordet där vi sitter. Det är ett nytt liv för den 39-åriga holländskan som tidigare kunde lägga all fokus på sin idrott. Men just det var inte alltid så lyckat. (*Sydsvenska Dagbladet* 070929)

Då det gäller (de vuxna) ryttarnas egna föräldrar, framhålls deras faders auktoritet. Den kommer till uttryck både gentemot döttrar och söner, men det är ovanligt att ryttarnas mödrar beskrivs som auktoriteter.

Inte heller Piet Raymakers junior, 25 år, får åka dit [OS i Hongkong] för pappa. (*Göteborgs-Posten* 071203)

Att hitta nya mästerskapshästar är inte så lätt. Men Malin har här till hjälp pappa Pelle. (*Dagens Nyheter* 061007)

Hon [en framstående hoppryttare] är definitivt inte bortskämd med utlandsträning. Pappa Hasse, som också ridit hoppning på högsta nivå, har haft svårt att förstå att hon kanske ville träna för någon annan ibland. – Pappa hotade att sälja hästarna om jag ville iväg. (*Göteborgs-Posten* 070223)

Nu måste vi direkt lasta och köra vidare mot Helsingfors, kommenterade Helenas pappa Hasse... (*Dagens Nyheter* 071015)

Helena och pappa Hans, tidigare elitryttare och dessutom tränare ...//... provred stoet. Pappa Hans blev eld och lågor. – Jag åkte ner och hämtade henne dagen efter, säger Hans, när han med stolthet tittar mot framhoppningsbanan där Helena travar ner Madick efter den felfria ritten. – Jag såg direkt att det fanns potential i henne, fortsätter han. (*Dagens Nyheter* 070816)

De ovanstående exemplen uttrycker ett slags fadersauktoritet gentemot vuxna barn, såväl söner som döttrar. Ryttarnas mödrar nämns mera sällan i texterna överhuvudtaget och i så fall inte som förebilder och auktoriteter. Jämför citatet ovan där en kvinnlig förälder, tidigare aktiv ryttare, beskrivs som navet i familjen.

3.5 Tränare

Andra auktoriteter än de egna (manliga) föräldrarna i ryttares liv kan naturligtvis vara tränare. De kvinnliga ryttarnas tränare verkar i högre grad än de manliga ryttarnas tränare framhållas som själva förklaringen till kvinnliga ryttares framgångar.

[en kvinnlig ryttare] är tillbaka tack vare ny tränare. ...//... När tysk disciplin mötte östgötskt flit uppstod ljuv musik. ...//... Under Ludgers överinseende har Helena fått ordning på Madicks [hästens] ibland något för heta temperament. (*Dagens Nyheter* 070723)

Det märks redan att Helena Lundbäck utvecklats mycket under Ludger Beerbaums ledning. ...//... Helena lyckades dock inte slå läromästaren. (*Dagens Nyheter* 070224)

Anledningen till fjolårets framgångar [för en kvinnlig ryttare] heter Ludwig Beerbaum, flerfaldig tysk OS-vinnare, dit hon reste första gången hösten 2006 för att träna. (*Göteborgs-Posten* 080119)

Kontakten mellan en manlig ryttare och hans tränare beskrivs som en betydligt mer jämbördig relation. En manlig dressyryttare framställs här som att han arbetar med sin ridning och hästens utveckling *tillsammans* med sin tränare, inte *under* tränarens ledning.

...och det är vad jag [en manlig ryttare] och Kyra [kvinnlig tränare] jobbar med mycket. (*Göteborgs-Posten* 070721)

Hon [tränaren] är en mycket viktig länk ...//... jag får all feedback jag behöver...//... säger [manlig ryttare]. (*Göteborgs-Posten* 070722)

Hemma på Tullstorp skedde sista finslipningen tillsammans med tränare Kyra Kyrklund. ...//... – Det är jättebra att ha någon på marken som tittar. Finliret behövs, måste slipa detaljer, säger han. Men det är inte alltid Kyrklund [kvinnlig tränare] och [manlig ryttare] är överens om hur en rörelse ska utföras. Det är mycket ge och ta, vi har en väldigt öppen dialog, säger Kyra. (*Göteborgs-Posten* 060821)

Relationen mellan tränare och elev framställs så att den manlige eleven själv är en betydligt mer aktiv part i sin egen träning än den kvinnliga ryttaren.

3.6 Maskulinisering av manliga ryttare

Trots att män är välrepresenterade i både hopp- och dressyreliten, är ridsporten att betrakta som feminint genuskodad (Koivola 1999). Vi har hittat flera exempel där manliga ryttare beskrivs på ett mer stereotypt vis än vad verksamheten som (dressyr-)ryttare tillåter. Ett sätt är att beskriva de manliga elitryttarnas förtrogenhet med maskulint genuskodade företeelser såsom bodybuilding och ishockey.

– Dressyr är som bodybuilding ...//... förklarar Brink [manlig ryttare]. (*Svenska Dagbladet* 051120)

– Det är alltid lika kul att få till bra prestationer i Globen, publiken är helt makalös. Jag brukar vara här på ishockey ibland men det var ännu högre volym nu. Det är helt enkelt häftigare med dressyr än hockey, säger Brink. (*Svenska Dagbladet* 051128)

Några veckor in på det nya året återkommer han till lokalen där han är kung med sin häst. ...//...Jan Brink gillar att blanda in idrotten i stort. Den gamle tv-puckaren från Tyringe har satt en riktig tackling på hela dressyrsporten. Det snackas i hockeytermer med uppstickaren Kristian von Krusenstierna. (*Sydsvenska Dagbladet* 051127)

Han är den tuffe killen som lämnade rinken och vågade gå till ridstallet – och stanna där. Jan Brink har alltid vetat vad han velat. Och han satsar på kvalitet, inte kvantitet. (*Sydsvenska Dagbladet* 051218)

En annan strategi att få den könsöverskridande manlige ryttaren att framstå som mer maskulin, är att framhålla ridsportens relativa farlighet:

Skulle dressyr vara något för mesar? Enligt Kristian von Krusenstierna krävs det mer mod uppe på hästryggen än i de flesta andra sporter. ...//... – Se bara på vad som hände där inne i ridhuset alldeles nyss [en incident med en unghäst]. Det är så långt från mesigt som man kan komma. Vad är en tackling i ishockey mot att sitta kvar i det läget? Här har du 600 kilo som kommer sättandes rakt emot dig. Jämfört med det är en tackling i en ishockeyrink bara blaha, blaha. (*Svenska Dagbladet* 051124)

Boråskillen Carl Hedin, 17 år, satsar på en framtid med hästar. Att som ung kille satsa på ridning, en typisk tjejsport åtminstone i unga år, kunde vara tufft. – I grundskolan blev jag lite retad men inte längre. Nu börjar mina skolkamrater förstå att jag satsar för att tävla och att jag är bra på det jag gör. Det handlar om att baxa 700 kg häst över banan, inte om att gulla i stallet utrustad med en rosa ryktborste. (*Borås Tidning* 080709)

Däremot har vi inte hittat något exempel där en kvinnlig ryttare uttalar sig om hur farligt eller tungt det är att rida.

4. Diskussion

Tidigare undersökningar av sportjournalistik pekar mot att denna typ av media reproducera genusstereotypa bilder av män och kvinnor där kvinnan underordnas mannen genom att exempelvis estetiseras och infantiliseras (Seagrave 2007). Studier visar även att män oftare förknippas med det offentliga livet medan kvinnor förknippas med privatsfären som inbegriper hem och familj (Djerf-Pierre 2003). Den jämställda tävlingsform som ridsport kännetecknas av öppnar för (minst) två möjligheter för hur ridsportjournalistiken skulle kunna svara på denna formella jämställdhet. Den ena möjligheten är att ridsportens formella jämställdhet även präglar mediaframställningen; om inte till omfattningen så i alla fall till innehållet, vilket skulle kunna ses som ett exempel på reell jämställdhet, om än kvantitativt ojämsställdhet. Detta skulle kunna innebära att texterna inte betonar kön, att manliga och kvinnliga ryttare beskrivs på likartade sätt vad gäller olika (tillskrivna) personliga egenskaper, och att man inte skulle kunna hitta några könsbundna skillnader i hur ryttarnas relationer till tränare och familj framhålls i texterna.

Den andra möjligheten är att den formella jämställdheten inte återspeglas i ridsportsjournalistiken. I detta fall vore det rimligt att förvänta sig att ridsportjournalistiken betonar skillnader mellan könen i samma mån som sportjournalistik i allmänhet gör det, och att det således inte finns någon reell jämställdhet i detta avseende. Vår studie ger visst stöd för båda dessa möjligheter. Trots att ridsportens tävlingar är helt könsintegrerade är det vanligt att texterna säkerställer att det framgår om ryttaren är man eller kvinna, ofta genom att tillfoga något könsepitet utöver ryttarnas förnamn. En tänkbar förklaring till att ryttarens kön betonas när det egentligen inte spelar någon roll för sammanhanget kan vara att textförfattaren helt enkelt vill fylla ut sin text. Uttryck som "Boråstjejen" och "skånepågen" kan då ses som sätt att skapa en text som är trevlig att läsa.

Däremot finner vi inga intressanta könsskillnader vad det gäller beskrivningar av vilka känslor ryttarna hyser och uttrycker gentemot sina hästar och i samband med tävlingssituationerna. Familjerelationerna, å andra sidan, framställs däremot som vi har visat ofta på könsstereotypa sätt. Vi har hittat exempel där manliga partners till kvinnliga ryttare presenteras som tränare och rådgivare inom sporten, men inget exempel på det omvända. Kvinnligt föräldraskap framställs istället som att det handlar om att sköta marktjänst och administration samt om att vårda små barn. Just vad gäller vården av små barn är ett könsstereotypt modersideal framträdande till den grad att en av världens främsta hoppryttare sägs rida när hon är ledig, det vill säga när barnet är på förskolan. Moderskapet sägs även ha gjort kvinnorna mer harmoniska, mer i balans med sig själva och till och med (underligt nog) kunnat råda bot på ryggsmärtor. Det finns också exempel på kvinnliga ryttare som sägs ha slutat rida för att möjliggöra övriga familjemedlemmars ridning, medan ridande fäder däremot framställs som att de tar sina barn med in i den egna sporten, själva fortfarande till häst. Fäderna återges i flera fall som sina barns auktoriteter inom den idrott där (de vuxna) barnen har internationella framgångar. Med tanke på att det, som nämndes inledningsvis, är ganska få personer som figurerar i de olika intervjuerna, skulle det naturligtvis kunna vara så att just dessa fäder råkar ha stor ridsportkompetens medan just dessa mödrar inte har det, men ingenting i artiklarna tydliggör att så skulle vara fallet. Snarare framställs män som kompetenta auktoriteter medan kvinnor framställs som vårdande och upptagna av marktjänsten på ett stereotypt sätt där bakgrunden till att dessa skillnader inte redovisas.

Vi har funnit återgivning av hur de kvinnliga ryttarnas tränare beskrivs som själva förklaringen till kvinnliga ryttares framgångar medan kontakten mellan en manlig ryttare och hans tränare beskrivs som en betydligt mer jämbördig relation. Alvén (2007) skriver att kvinnors framgångar inom idrotten ofta förklaras på andra vis än genom sina egna insatser. Att en kvinna lyckas i en idrottsgren framställs oftare som ett resultat av någon annans målmedvetna insatser än hennes egna. Man skulle kunna tolka resultatet av vår undersökning som att media skapar en bild av att kvinnliga ryttare blir hjälpta och i viss mån styrda till framgång av sina tränare, medan manliga ryttare själva tar sig dit.

Tidigare studier har även visat att kvinnor som utövar manligt genuskodade idrotter heteronormaliseras för att inte bli alltför gränsöverskridande (Larsson 2003; Alvén 2007). I vårt material har vi funnit en hel del beskrivningar som fungerar som normaliserande i denna mening för män. Flera artiklar betonar männens intresse för mindre feminint kodade sporter såsom hockey och bodybuilding och lyfter fram klassiska manliga egenskaper som styrka och mod. Ridande män är ett slags könsöverskridare, och att då betona dessa mäns maskulinitet i andra avseenden kan, som Larsson skriver, vara ett sätt att undanröja en misstanke om avvikande sexualitet. Sammantaget stämmer skildringarna av familjelivet i texterna väl överens med en heteronormativ stereotyp föreställning om familjer och manligt föräldraskap, och kan således sägas utgöra normalitetsalibin. Framställningen av familjelivet och av relationerna mellan ryttarna och deras tränare bidrar i hög grad till att feminisera kvinnor och maskulinisera män, enligt vår uppfattning.

Kvinnliga ryttare är kvinnor som utövar en feminint genuskodad idrott, vilket inte bör vara särskilt utmanande. Ändå heteronormaliseras även kvinnorna i artiklarna, framförallt på det sätt de beskrivs i sina relationer. Som vi tidigare har antytt kan det vara så att även om samvaron med hästar och ridning främst betraktas som en kvinnlig sysselsättning så är kanske inte tävlingsridning på elitnivå en verksamhet som kan betraktas som feminint

genuskodad. Kanske är det trots allt utmanande med en kvinna – förälder dessutom – som lägger så stor del av sin tid på sin idrott som en elitryttare gör? Kanske kan den krävande satsningen – trots att den äger rum inom en feminint genuskodad idrott – ses som könsöverskridande?

Skildringen av kvinnligt föräldraskap är särskilt intressant, då texterna så intimt väver in de kvinnliga ryttarna i deras familjesfärer och framhåller dessa som centrala och bärande i de kvinnliga ryttarnas liv – samtidigt som dessa ryttare är internationellt verksamma i en oerhört tidskrävande idrott vars krav skulle kunna antas stämma ganska dåligt överens med de modersroller som målas upp. Det är intressant att se likheterna mellan dessa skildringar och en skildring hämtad ur *Vecko-Revyn* från 1968 (Tolvhed 2009). Citatet handlar om den kvinnliga olympiska skidåkaren Toini Gustafsson. *Vecko-Revyn* skrev: ”Toini, hemmafru och mamma till 11-åriga Eva, skidar in i de svenska vardagsrummen på bästa hemmafrutid: vid 9-tiden på morgnarna.” I sin artikel i *Svensk Idrottsforskning* skriver Tolvhed ”Vecko-pressens presentationer av Gustafsson understryker en attraktiv och presentabel, men samtidigt pysslig och respektabel, hemmafru. Hon är hemorienterad i dubbel mening, dels som sammanhörande med svensk/nordisk geografi, dels inom ramen för en heteronormerad familjediskurs. ...//... Läsaren förvissas om att Gustafsson efter de olympiska utsvävningarna kommer att återvända till det vanliga, till ett hemma som är igenkännbart för den kvinnliga läsare som *Vecko-Revyn* och *Vecko-Journalen* vid denna tid talar till.” (Tolvhed 2009:18) Vårt intryck är att framställningen av kvinnliga idrottare på internationell nivå kanske inte ändrat sig så mycket som man hade kunnat tro, under de år som gått sedan 1968.

En fråga som kanske dyker upp hos läsaren är: Men är det inte precis så här det är? Kan det inte vara så att kvinnliga ryttare är mer intresserade av sina barn än vad de manliga är, och att de är mer beroende av sina tränare, föräldrar och partners? Det kan mycket väl vara så att kvinnor som själva tävlar aktivt oftare slutar med det för att sköta marktjänstgöring åt sina ridande barn, än att manliga elitidrottare gör detsamma. Och är det inte de manliga ryttarna själva som tar upp ishockey och bodybuilding när de blir intervjuade? Kort sagt, finns det något som säger att mediabilden av ryttarna är felaktig?

Detta är en viktig och intressant fråga. Ryttarna i vår undersökning förväntas rimligtvis i samma mån som andra axla de traditionella kvinno- och mansrollerna, vilket till dels kan förklara de stereotypa mönster vi har beskrivit. Samtidigt utgör kvinnor som idrottar på elitnivå ett brott mot den stereotypa rolluppdelen. Personer eller institutioner som på detta sätt bryter mot de stereotypa föreställningarna om hur kvinnor och män bör vara utgör ett hot mot genussystemet som sådant. Både Håkan Larsson (2003, 2009) och Annica Alvéen (2007) menar att kvinnor i traditionellt manliga idrotter normaliseras i syfte att förminska ett sådant hot, det vill säga att sportjournalistiken tenderar att betona det stereotypa kvinnliga hos kvinnliga fotbollsspelare. Det finns enligt vår uppfattning anledning att tro att samma förhållande ligger bakom de delvis stereotypa sätten att beskriva män och kvinnor i ridsporten. De eventuella skillnader som finns mellan hur manliga och kvinnliga ryttare förhåller sig till familj och tränare dels överdrivs, dels lyfts fram och betonas i sammanhang där de är helt ovidkommande. Vad har till exempel en kvinnlig ryttares moderskap för relevans för hennes framgångar på tävlingsbanan? I vissa fall finns det till och med anledning att tro att en del av de stereotypa formuleringarna är tagna ur luften. Vad har vi egentligen för skäl att tro att en kvinnlig elitryttare på internationell nivå skulle vara

mindre förmögen att självständigt träna och tävla sina hästar än vad hennes manliga kollegor är?

Litteratur

- Alvén, A. (2007) *Idrottsmän och idrottskvinnor. Slaktar rekord och får folkets kärlek på kvällstidningarnas sportsidor*. Institutionen för informationsvetenskap, Uppsala universitet.
- Andersson, P. (2011) "Ingen riktig sport?" i Bornemark, J., & Ekström von Essen, U. (red.) *Kentauren*. Södertörns Högskola.
- Andersson, U. (2003) *Sportens olika sidor: männens och de manliga sporternas revir. Publicistiska bokslut, del 2, arbetsrapport 19*, Göteborgs universitet.
- Djerf-Pierre, M. (2003) "Journalistikens kön. Fältets struktur och logik under 1900-talet", i *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 2.(03).
- Eriksson, J. & och Norblad, T. (2009) *Manlig elit eller osynliga tjejer. En studie över ridsportbevakning i svensk dagspress*. Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Hedenborg, S. (2008) *Arbete på stallbacken: Nittonhundratalets svenska galoppssport ur genus- och generationsperspektiv*. Malmö: idrottsforum.org.
- Hedenborg, S. (2009) Unknown soliders and very pretty ladies: challenges to the social order of sports in post-war Sweden. *Sports in History* 29 (4), ss. 601-622.
- Hirdman, Y. (2001) *Genus – om det stabilas föränderliga former*. Malmö: Liber AB.
- Jarlbro, G. (2006) *Medier, genus och makt*. Lund: Studentlitteratur.
- Johansen, H. (2009) *Kjønnssegregering i norsk sprangridning: Få kvinner på topp, mange på bunn*. www.idrottsforum.org/articles/johansen/johansen090311.html. (2010-06-15)
- Koivola, N. (1999) *Gender in sport*. Stockholms universitet, Psykologiska institutionen.
- Kvinnor och män inom idrotten 2005 – statistik från Riksidrottsförbundet. FoU-rapport 2006:5*. Riksidrottsförbundet.
- Larsson, H. (2003) *Idrottens genus*. <http://www.idrottsforum.org/articles/larsson/larsson.html>. (2005-04-26).
- Larsson, H. (2009) "Idrottens könsmonster – varför finns de? Vad handlar de om?" *Svensk Idrottsforskning* 1-2009.
- Löfgren-Nilsson, M. (2007) "Journalistiken – ett könsmärkt fält? I Asp, K. (red.) *Den svenska journalistkåren*. Göteborgs universitet: Institutionen för journalistik och masskommunikation.
- Seagrave, J. O., McDowell, K. L. & King III, J., G. (2006) "Language, Gender, and Sport: A Review of the Research Literature", i Fuller, L. K. (red.) *Sport, Rhetoric, and Gender: Historical Perspectives and Media Representations*. New York: Palgrave Macmillan.
- Shiflett, B., Revelle R. (1994) "Gender equity in sports media coverage: A content analysis of the NCAA News." *Journal of Sport and Social Issues* 18 (2).
- Tolvhed, H. (2009) "Toini Gustafsson - stjärna men inte hjälte." *Svensk Idrottsforskning* No 1:18 (16-18).
- Wickman, J. (2006) *Kön och sport i nordiska massmedier och ungdomars praktiker. En forskningsöversikt och bibliografi*. Oslo: nordisk institut for kvinde- och könsforskning.